

เมื่อ Like, Share, Follow กินได้

ปรีดา ศิริชัยวัฒนานันท์
www.sirichaiwatt.com

โซเชียลเน็ตเวิร์กทั้งหลายถ้าติดตลาดแล้วก็เป็น
เลื่อนอนกิน นอกจากเอาข้อมูลของเราไปขาย เอา
ปฏิสัมพันธ์ของเราไปสร้างผลประโยชน์ทางธุรกิจ แถมไม่ต้อง
สร้างสรรค์ Content (เนื้อหา) เรียกคนแต่อย่างใด แค่เจียดส่วน
หนึ่งของรายได้แบ่งให้ก็มีคนมากมายพร้อมจะทำแทนแล้ว ซึ่งมัน
ก็ถือเป็นความสำเร็จของธุรกิจแพลตฟอร์ม (Platform) ทั่วไป อาศัย
ความรู้ของคน

แม้ประโยชน์จากแพลตฟอร์มต่าง ๆ มีอยู่พอสมควร ที่
เด่น ๆ ก็เช่นเพิ่มโอกาส เพิ่มช่องทาง และอำนวยความสะดวก
แต่หลายครั้งก็เต็มไปด้วยการโกง การเอาเปรียบ การอาศัยความ
ไม่รู้ของผู้คนสร้างผลประโยชน์ ที่เห็นกันง่าย และชัดเจนคือ
แพลตฟอร์มขายสินค้า เช่น ลงรูปไม่ตรงปก สินค้าไม่มีคุณภาพ
ของปลอม กระทั่งหลอกลวงกันคือ ๆ เรื่องเหล่านี้มุมหนึ่งก็ไม่ใช่
สิ่งที่ป้องกันยาก แต่ส่วนหนึ่งก็มีคนที่ไม่รู้จักจริง ๆ อยู่เหมือนกัน

ผลประโยชน์บนโซเชียลเน็ตเวิร์ก ก็มีทั้งมุมที่รู้แต่เต็มใจ
และมุมที่ไม่เคยรู้ ไม่เคยคาดคิด เบื้องต้นที่ส่วนใหญ่รู้จักคือ การที่
เราเคยลงข้อมูลส่วนตัว ๆ ไว้ ย่อมกลายเป็นฐานข้อมูลทางการ
ตลาด เช่น เพศ อายุ สถานะ อาชีพ เป็นต้น รวมกันแล้วเหล่านี้
มีมูลค่าประมาณหนึ่ง หรือการที่เราเข้าไปอยู่ในกลุ่มใด กดติดตาม
(liked, follow) ใคร ก็จะเป็นอีกข้อมูลหนึ่งที่น่าไปวิเคราะห์ความ
สนใจของเราได้ เช่น กีฬา ดนตรี ศิลปะ และอีกหลายกิจกรรมที่
เราทำ จะถูกวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปขาย หรือนำเสนอต่อลูกค้า
ของแพลตฟอร์ม

ดังที่กล่าวในตอนแรกเมื่อแพลตฟอร์มมีรายได้และเจียดมา
แบ่งให้คนที่สร้าง Content ทำให้ ยอด like ยอด share ที่**สมัย**

ก่อนใครบางคนอาจบอกว่าจะอยากได้ไปทำไม มันกินไม่ได้
ที่ว่าทุกวันนี้มันกินได้ เป็นรายได้ที่มากเสียด้วย ให้กับคนที่สร้าง
เนื้อหาหรือ Content ที่มีผู้ติดตาม (Follower) เยอะ ๆ

เมื่อเนื้อหาเปลี่ยนมาเป็นเงิน Content is king!

แต่การที่ใคร ๆ ก็สร้าง Content ได้นี้เอง ประกอบกับ
ยุคแห่งการขับเคลื่อนด้วยกระแส ไม่ว่าจะทางดี ทางลบ เหมือนคำ
ใน **กลยุทธ์การตลาด**ที่เขาบอกว่าอะไรก็ได้แค่ “แปลก ใหม่
ใหญ่ ดิ่ง” ก็พอ จึงจะเรียกความสนใจได้ ต่างจากการสร้างคุณภาพ
ที่ว่าจะพิสูจน์ปากต่อปากมันยาก และนาน

Content ก็คล้ายกัน เพจ/บัญชี (Page/Account) ที่สร้าง
เนื้อหาคุณภาพกว่าจะสร้างชื่อก็ต้องทำอยู่นานกว่าจะยอมรับ
กัน แถมบางเรื่องก็จำเพาะวงการไม่ตอบโจทย์ในวงกว้างจึงยิ่งยาก
เข้าไปใหญ่ ส่วนใหญ่กลุ่มนี้ที่อยู่ได้มักเริ่มจากทำด้วยใจ และมี
เป้าหมายที่ดีจึงทำได้เรื่อย ๆ หากใครทำแล้วหวังจะมีรายได้ไปด้วย
แต่ต้น มักล้มเลิกไปในเวลาไม่นาน เพราะมันจะซ้านานเกินไป
ผิดกับกลุ่มที่หวังรายได้เพียงอย่างเดียว และอาศัยความไม่รู้
หรือรู้แต่ไม่สนใจของคนทั่วไป ก็จะมุ่งสร้าง Content **อะไรก็ได้**
ให้คนสนใจพอ

ตามน้ำ – ตามกระแส

เริ่มจากพฤติกรรมผู้คนในโลกโซเชียล **ส่วนใหญ่** ที่มัก
ขับเคลื่อนด้วยกระแส ดังนั้นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการสร้างเนื้อหา
ก็คือการเกาะกระแส หรือสมัยนี้เรียกว่า **โหนกระแส** เขาพูดถึง
เรื่องอะไรกันจนพูดถึงบ้าง เขาวิจารณ์อะไรกันจนวิจารณ์บ้าง ที่เดิม
ที่ลักษณะแบบนี้ถือดีติดมักเป็นเรื่อง/เป็นวิธีของคนทำข่าว ที่มันแยคือ

ขนาดสื่อ และนักข่าวที่ควรมีคำว่า **จรรยาบรรณ** ยังถูกวิพากษ์ บ่อย ๆ แต่กับโลกออนไลน์ที่ใครก็เหมือนเป็นนักข่าวได้ มันจึงมีอะไรที่ยิ่งกว่าไร้จรรยาบรรณให้เห็นอยู่เสมอ

อีกทั้งน่าจะได้เห็นทุกวันนี่ **ยิ่งกว่าตามกระแสคือสร้างกระแส** ในวันนี้บุคคลสาธารณะ (Public figure) ถูกสร้างขึ้นได้หลายรูปแบบ นักเลง, นักป่วน, ดาวโป๊, พระมีคาแรคเตอร์ กระทั่งคนที่เป็นข่าวเสื่อมเสีย แต่กลับกลายเป็นฐานผู้ติดตาม แฟนคลับ ได้ ดังนั้นความนิยมบนโลกโซเชียลเน็ตเวิร์ก จึงดูจะไม่แยแสกับอะไรนัก คุณธรรม จริยธรรมเป็นเรื่องที่ไม่ต้องพูดถึง เพราะแค่ตระกัความ เป็นจริง ข้อเท็จจริงก็มองข้ามกันได้ง่าย ดังนั้น เมื่อมีกระแสใด การบิดเบือนให้น่าสนใจ, การวิจารณ์แรง ๆ, การจิกเกาะต่อเนื่อง จึงเป็นการสร้าง Content ที่มีมูลค่า เพราะเหล่านี้ **นำมาได้ซึ่งเงิน ส่วนแบ่งรายได้** ให้คนสร้างเนื้อหาโดยไม่ผิดกฎหมาย

ปัญหาคือ บางที่เราก็ดันไปให้ค่า และสนับสนุน เนื้อหา (Content) แบบนั้นเพียงเพราะมันอยู่ในกระแสที่เราสนใจ และไม่ได้คิดตรองเลยว่า ที่เขาเขียนแบบนี้ที่เขาพยายามสร้างเรื่องนั้น มันแค่เพื่อให้ได้เงิน อาศัยแรงสนับสนุนจากเรา หรือคนที่ไม่ทันคิด หรือแค่กลัวคุยกับเขาไม่รู้เรื่องเท่านั้นเอง

ขโมย

เมื่อ Content มันสร้างผลประโยชน์ได้ วิธีที่ฉวยโอกาส อีกแบบที่ง่ายที่สุดก็คือ ขโมยมา อาจมองก็ได้ว่าใน 1 Content หรือโพสต์เดียวมันไม่ได้มีมูลค่าขนาดนั้น ซึ่งก็จริง แต่คนเหล่านี้ก็จะใช้วิธี เอาจากที่นั่นไปที จากที่นั่นไปที เปรียบแล้วก็คล้ายแผ่นผี mp3 สมัยก่อนที่ร้านขายวอยจิ้งจิง แต่ศิลปิน และค่ายเพลงช่วงนั้นตกต่ำลงไปจริง ๆ ซึ่งมันไม่ได้ยุติธรรมเลย

ส่วนตัวแล้วไม่ค่อยโดนขโมย Content เท่าไรนัก แม้จะไม่ได้บอกกล่าว แต่หลายแห่งนำไปใช้ก็ให้เครดิตกลับมาถือว่าทำถูกต้อง แต่ก็ยังมีบ้างอย่างคำคม “ต้นไม้งาม ไม่ได้มีเฉพาะสีเขียว

ความสำเร็จของเรา ก็ใช้ว่าต้องเป็นสิ่งเดียวกับคนอื่น” หรือ “ก้าวสั้น ๆ ที่ถูกต้อง ไปเร็วกว่า ก้าวยาว ๆ ที่ผิดทาง” ที่ถูกแชร์มากกว่า เวย์นี้เสียอีก ซึ่งดังที่กล่าวว่า สำหรับเว็บหรือเพจ Sirichaiwatt แล้ว การนำไปแล้วลงเครดิตให้ แม้ไม่ได้บอกกล่าวตรง ๆ ถือว่าทำได้ แต่ก็ต้องเข้าใจว่าเว็บไซต์อื่น หรือเพจอื่น ๆ หลายแห่งเขาก็ไม่ได้ยินดีที่จะให้นำไปเผยแพร่ ไม่ว่าจะให้เครดิตหรือไม่ก็ตาม ซึ่งมองกันแบบยุติธรรมกรณีนี้ก็ถือว่าขโมยเช่นกัน

ที่แยที่สุดย่อมเป็นการที่เอาของคนอื่นไปแล้วยังลงท้ายเป็นเครดิตของตนเอง แบบนี้ก็มึ่มาก ส่วนหนึ่งโซเชียล เน็ตเวิร์ก หรือเว็บไซต์บางแห่ง ดันเหตุอาจไม่ได้ตั้งใจเสียทีเดียวแค่ความมั่งงายไปหน่อย แต่ตั้งใจเลยก็มีสิ่งเกิดไม่ยากคือ Content หนึ่งอาจจะเข้าตาเรา แต่เมื่อดูรวม ๆ แล้วจะพบว่าสะเปะสะปะ ก็เพราะเนื้อหา ไม่ได้เกิดจากการคิดเอง หรือออกมาคนเดียวหรือทีมเดียวกันนั่นเอง

เลียนแบบ

การที่โลกออนไลน์มันกว้างใหญ่ไพศาล แต่หากขโมยมา มันก็พอหาต้นตอได้ จึงมีอีกรูปแบบคือแค่เลียนแบบ หรือดัดแปลง เท่านั้นที่อาจมี Content ดึงดูดความสนใจแบบใส่เครดิตตัวเองได้อีกด้วย เหมือนเพจไลฟ์โค้ชบางแห่ง แปลคำคมจากภาษาอังกฤษ มาอีกที จะเป็นไรไปก็ในเมื่อต้นฉบับเขียนภาษาอังกฤษ เขาก็ยอมถือว่าไม่ผิด ไม่ได้ขโมย ซึ่งไม่ใช่แค่คำคม

แต่การต่อ ยอดความคิด การดัดแปลง หรือการเลียนแบบ มันก็หมิ่นเหม่ จะว่าผิดถูกกันชัดเจนก็ยาก เพียงแต่ว่าเมื่อมันเลียนแบบกันจนเลอะเทอะ คนที่คิดสร้างสรรค์ก็เสียคุณค่าไป เสียเอกลักษณ์ไป เพราะมันกลายเป็นว่าใคร ๆ ก็ทำ หรือถ้าเป็นการเลียนแบบบนกระแสทางลบ แล้วเรากลับให้ความสนใจก็จะกลายเป็นส่งเสริมให้สังคมบิดเบี้ยวไปกันใหญ่ เช่น แต่งตัวโป๊ขายอาหารที่จะบอกว่าผิดก็ไม่ได้ แต่ก็คงไม่ใช่กระแสที่ดีหรือจำเป็น

ที่กล่าวมาย่อมมีที่บางครั้งคนทำ Content ไม่ได้ตั้งใจไม่ดี บางครั้งผู้ใช้ที่ไม่รู้จริง ๆ ก็มาก ไม่ได้มองเป็นเรื่องแยที่ จะแชร์ บางอย่าง หรือไม่ได้คิดว่ามันเป็นการส่งเสริมบางสิ่งที่ไม่ดีอยู่ แต่หากตระหนักสักนิด แม้จะชอบเสฟอะไรที่เป็นกระแส หลายครั้งไม่จำเป็นต้องมือไวกด like ให้เขาก็ได้ อย่าแชร์อะไรโดยไม่ว่าเป็นหรือไม่มั่นใจ เลิกติดตาม (Unfollow) เลิกชอบ (Unlike) เลิกสนับสนุนสิ่งที่เราไม่ได้สนใจจริง ๆ ไปบ้าง เพราะ**ทุกสิ่งที่เราทำบนโซเชียลวันนี้มันมีมูลค่า แม้ไม่ใช่ทางการเงินที่อาจเห็นชัด แต่อย่างน้อยก็มีผลต่อสังคมออนไลน์ที่ดีขึ้น** เพราะสังคมคือการประสมกันของผู้คนสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ จึงสำคัญ ถ้าสื่อ ถ้าเพจ ถ้าเว็บไซต์ดี ๆ มีอยู่มากมาย ก็น่าจะส่งผลให้สังคมดีขึ้น ดังที่หากกล่าวกันตามศัพท์ยุคนี้